

לילה על נרות חנוכה – הסתבך פתאום מחדש מצב בריאותו, כתוצאה מהיווצרות קרישי דם שגרמו ל"אוטם" ("טרימבזזה") בלב ובשאר מקומות בגוף. באותו זמן לא הגלידו משום־מה פצעי החתכים של הניתוח גופו. התעורר, לכן, חשש שהתרופות אשר יקבל במטרה לדלל את דמו (כאמצעי להמסת הקרישים) יגרמו לו שטפי דם קטלניים ללא תקנה.

חיינו היו, איפוא, שוב בסכנה גדולה. כל מאמצי הרופאים לשפר את מצבו בתרופות לא הועילו. הדאגה לחיינו גברה מיום ליום.

והנה בשלב מסוים, כשאיטרו את הקרישים באחת מרגליו, העלה אחד הרופאים מביה"ח "הר סיני" את הרעיון: לקטוע ולכרות מהרגל את החלקים הנגועים, ולהציל בדרך זו את חיינו – אולם הרב עצמו לא הסכים לניתוח כזה בשום אופן. גם החזון אי"ש בבני ברק, כשהזכיר מישהו לפניו את ההצעה, הגיב: "הרב דפוניבז' בלא רגלים – דבר שהדעת לא סובלתו!"⁶ ואמר אז תהלים לרפואתו, בעצם יום השבת⁷, ותפילתו נתקבלה.

רפואת הרב באה לו אז לגמרי שלא כדרך הטבע – היישר מידיו של רופא כל בשר – כאשר קצרה לחלוטין יד הרופאים להחיש לו מזור, מחמת הניגודים בין סוגי התרופות שהוצרכו להזריק לו.

בין דם לדם

במהלך הטיפול, כשנאלצו לבצע בו עירוי דם (= "טרנספוזיא" בלע"ז), התחנן הרב וביקש מרופאיו בביה"ח "הר סיני" (המנתח ד"ר היימן והרופא הפנימי ד"ר הייצג) לבל ישתמשו לצורך זה בדמו של איש נכרי שאינו מזרע ישראל. הם הבטיחו לו שבקשתו תתמלא. אך למעשה, מכיון שהדבר היה

(6) מפי תלמידו רבי דוב צבי קרלנשטיין.

(7) מעדות תלמידו רבי פנחס שרייבר. וראה דיווחים על מצבו בעתון "המודיע" ירושלים כדלהלן: (ח' טבת תשי"א) "הרעה נוספת במצבו של הגאון מפוניבז'". "מניו יורק נתקבלה תלגרמה שלא חל שינוי לטובה במצבו. חוששים שיהיה צורך לעשות ניתוח שני. מתבקשים להתפלל לשלומו: יוסף שלמה הגו"מ איטא לאה". (י"ב טבת תשי"א) "הטבה במצבו של הגאון מפוניבז'". "בישיבת פוניבז' נתקבל מברק בחתימת ידו של הגאון, בו נאמר כי הוא מקוה שיצא בעזה"י מכלל סכנה, ומבקש להתפלל בעדו". (י"ח טבת תשי"א) "הוטב מצבו של הרב כהנמן". "מצבו של הגאון מפוניבז', המאושפז כאן בביה"ח "הר סיני", הוטב. החום ירד, ולדעת הרופאים המטפלים בו, לא יהיה צורך בניתוח נוסף..."

כרוך בקושי טכני מסוים, ניסו אנשי ביה"ח להערים עליו כאילו ה"מנה" שתוחדר לורידיו מורכבת מדם יהודי טהור.

אפס לפליאתם הגדולה, באותו רגע שהמזרק חובר לגופו, מיד נתקף הרב בעוית קשה (= "קונבולסִיָא" בלע"ז) וכל גופו פירכס בפירפורים מבהילים, והוא זועק בשארית חיותו "לדם נכרי לא תהיה שליטה על גופי", "לדם טמא לא תהיה שליטה על גופי", עד שנאלצו לשלוף מהרה את המזרק מגופו, עוד בטרם הספיקה לחדור אל תוכו אף טיפת דם אחת...

הרופאים, מבוהלים ונדהמים, אשר מימיהם לא נתנסו בחוויה כזאת, לא חסכו יותר במאמצים לאתר ולהחיש אליו מהרה תורם דם יהודי, מבחורי מתיבתא "תורה ודעת" בויליאמסבורג, כדי שלא יתערבו דמים בדמים⁸.

אגב: בעוד כשמונה עשרה שנה, כאשר חלה רבינו יוסף שלמה את חליו האחרון, ואושפז ג"כ בבית החולים "הר סיני" לצורך ניתוח וטיפול, התעורר שוב הצורך לבצע בו עירוי דם. מיד פנה בעצמו אל הרופא שטיפל בזה, כי יואיל בטובו לדאוג לכך, שה"טֶרַנספוזיָא" תיעשה אך ורק מדם יהודי טהור. התפלא הרופא: "זוהי פעם ראשונה בחיי לשמוע דרישה כזאת, וכי דמו של איש יהודי סומק טפי?!". אך הרב הפציר בו, שיטרח ויעיין במסמכים אשר בתיק הרפואי האישי שלו, השמור לבטח בארכיון בית החולים, אוראז ישתכנע בנקל כי בקשתו בדבר "מקור הדם" יש לה על מה שתסמוך. הלך הרופא לחפש אחרי התיק. כעבור שעה קלה חזר אל מיטת הרב זצ"ל ואישר: "הצדק עמכם, בטיפול מלפני 20 שנה התחוויר לרופאים שהגוף שלכם דוחה כל סוג דם אחר, ואין אפשרות לבצע עירוי אלא בדם יהודי... נתתי איפוא הוראה לפרסם בשידורי הרדיו קריאה לתורמִידם מהקהילה היהודית שיבואו..."⁹

דלו עיני למרום

סיפר בנו רבי אברהם כהנמן: בימים הקריטיים, כאשר שכב בבית החולים בניו־יורק, נכנסתי אליו בוקר אחד ומצאתיו מתמוגג בדמעות. שאלתי:

(8) מעדות בנו רבי אברהם כהנמן. שם התורם הוא ר' חיים הכהן רפפורט, מצאצאי הש"ך (כיום בקווינס), ונתקיים בו "כהנא מסייע כהנא". הסיפור בשינויים קלים מובא גם בס' "שאל אביך ויגדך" מהגר"ש שבדרון זצ"ל ח"א עמ' ל'.

(9) כנ"ל מס' 3.